

DUURZAAMHEID & NATUUR

NATUURDAGBOEK
27 april 2017

Ook oliekevers worden zeldzaam

Het is Koningsdag. Ik schreef bijna Koninginnedag, dat gaat vanzelf. Nog steeds ben ik niet aan een koning gewend.

Over 27 april moet ik ook nog nadenken, 30 april onthield toch gemakkelijker. Ik heb per ongeluk een weinig koninklijk dier als held van het natuurverhaal gekozen. Geen kwartelkoning, bladkoning, winterkoning of zomerkoninkje. Geen koningspage of keizersmantel. Nou vind ik onze koning ook niet echt koninklijk. Meer een van de jongens uit de kroeg. Hij werd eerst ook prins Bier genoemd en zat als koning geanimeerd te pimpelen met Poetin. In de olie.

Met poetsvrouw Diet Groothuis beklom ik de grasdijk langs de Dollard in Oost-Groningen. Naast de trap bewoog iets in het gras. Het was een gepantserd achterlijf van een dier dat zich in- of uitgroef. Het kromde zich een beetje, het strekte zich weer, waarbij de schildplaten over elkaar heen schoven, als was het een ridderharnas. Het lijf was ruim een centimeter dik en er zaten blauwe pootjes onder.

Het beest kwam me vaag bekend voor: de naam oliekever borrelde op. Ik suggereerde het dier tussen duim en wijsvinger te pakken en het de grond uit te sjoeren, maar Diet noch ik had veel zin de daad bij het woord te voegen. Maar goed ook, want thuis las ik dat oliekevers bij gevaar een irriterende olie uitscheiden.

De oliekever kroop waarschijnlijk uit het door haar gekraakte nest van een solitaire bij. Daar is hij vorig jaar als larfje heen gelift, door een bloem te beklimmen en zich met grijptentjes vast te klampen aan een nectardrinkende bij. In het bijenest groeide en vervelde de larve, levend van bijeitjes en -larven. Daarna bleef de volgroeide kever de hele winter ondergronds, om onder onze ogen het daglicht tegemoet te treden.

Gezien het formaat van drie à vier centimeter was het een vrouwtje. Als ze een man vindt, zal ze paren en duizenden eitjes leggen. Slechts een enkel larfje zal een solitaire bij tegenkomen. Nu de bijen verdwijnen, worden ook de oliekevers zeldzaam.

Koos Dijksterhuis

Geharnaste kever in de olie
FOTO KOOS DIJKSTERHUIS

MEDICIJNEN Alle huisartsen in Meppel schrijven sinds vorig jaar andere pijnstillers voor. Zo komen er minder schadelijke medicijnresten in het oppervlaktewater. Hun initiatief krijgt navolging.

tekst **Marianne Wilschut**

Arts schrijft liever groen recept voor

Huisartsen in Meppel zijn niet alleen begaan met de gezondheid van hun patiënten maar ook met die van vissen, kikkers en andere waterorganismen. Patiënten die bij huisarts Sebastiaan Dam van huisartspraktijk Spectrum in Meppel

met ernstige pijnklachten komen, krijgen daarom tegenwoordig van hem meestal geen diclofenac meer voorgeschreven, maar naproxen.

“Beide middelen werken pijnstillend en ontstekingsremmend, alleen is naproxen makkelijker uit het rioolwater te zuiveren dan diclofenac”, legt Dam uit. “En van diclofenac is bekend dat het weefselbeschadiging aan de nieren en kieuwen van vissen kan veroorzaken. We willen voorkomen dat dat middel in het water komt.”

Huisarts Dam was vorig jaar samen met het Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDO-Delta) initiatiefnemer van een proef in Meppel om milieuvriendelijker voor te schrijven. Alle huisartsen in de 30.000 inwoners tellende

stad schrijven sinds mei vorig jaar in overleg met de patiënt naproxen voor in plaats van diclofenac. Dam: “De helft van de recepten is al veranderd, blijkt uit metingen op de rioolwaterzuivering.”

Via onze urine komen geneesmiddelenresten in de riolering terecht. Het lukt de rioolwaterzuivering niet om al die stoffjes uit het water te halen. Naar schatting komt in Nederland zo per jaar minstens 140 ton aan geneesmiddelenresten in sloten, kanalen en rivieren terecht. Of die middelen schadelijk zijn voor het milieu is volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) lastig te zeggen. Van de ongeveer 2000 mogelijk aanwezige geneesmiddelen in het oppervlaktewater zijn er namelijk maar 80 onderzocht. Daarvan zijn er van vijf stoffen op sommige locaties hoeveelheden aangetroffen die hoger zijn dan de veilige grens is voor waterorganismen. Het gaat om diclofenac (pijnstiller), azythromycine, clarithromycine en sulfmethoxazol (antibiotica) en carbamazepine (anti-epilepticum).

De kwaliteit van het drinkwater is volgens het RIVM momenteel niet in het geding. Maar in de toekomst zullen waterzuiveringsbedrijven wel een tandje bij moeten zetten. Zo

ILLUSTRATIE NANNE MEULENDIJKS

‘Wij willen het probleem bij de bron aanpakken: wat er niet inkomt hoeven we er ook niet uit te halen’

neemt het medicijngebruik door de vergrijzing toe en kan klimaatverandering voor lage waterstanden zorgen waardoor de schadelijke stoffen minder verdund worden.

Verdubbeling kosten

Het is een probleem waar de waterschappen mee in hun maag zitten. “Als we alle mogelijk schadelijke stoffen uit het rioolwater willen halen dan praat je over minimaal een verdubbeling van de kosten”, zegt Karst Spijkervet, bestuurder bij WDO-Delta. “De lasten van de burgers gaan dan over de kop. Dus proberen